

Yetişkin Bağlanma Örüntüleri ve Güncel Romantik İlişki Durumunun Romantik İnançları
Yordayıcılığı *

*The Predictive Power of Adult Attachment Patterns and Current Romantic Relationship
Status on Romantic Beliefs*

Hatice Deveci Şirin

Selçuk Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO,
Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri
Bölümü, Türkiye
haticedevעיםirin@selcuk.edu.tr

Müzeyyen Soyer

Mersin Üniversitesi, Psikolojik
Danışma ve Rehberlik Merkezi, Türkiye
mkarıslan82@gmail.com

ÖZ

Bu araştırmanın amacı yetişkin bağlanma boyutları olan Kaygı ve kaçınma ile güncel ilişki durumu değişkenlerinin, aşk bir yol bulur, ilk ve tek, idealleştirme, ilk görüşte aşk inançlarını açıklama gücünü belirlemektir. Araştırma, bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişkenleri ne düzeyde yordadığını belirlemek için nicel araştırma modelinde korelasyonel desende yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 akademik yılında bir kamu üniversitesinde öğrenim gören ve seçkisiz olarak atanan 271 (%66,6) kadın, 136 (%33,4) erkek, toplam 407 kişi oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcıların romantik ilişkilerle ilgili inançlarını belirlemek amacı ile Romantik İnançlar Ölçeği-RİÖ, Yakın ilişkilerdeki bağlanma örüntülerini belirlemek amacı ile Yakın ilişkilerde Yaşantılar Envanteri II-YİYEII ve güncel ilişki durumu ile ilgili bilgileri elde etmek için kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Verileri analizi etmek için betimsel istatistiklerin yanı sıra değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koymak amacı ile Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplanmış ve Çoklu Doğrusal Regresyon analizi uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre kaygı ve kaçınma boyutları ve güncel romantik ilişki durumu değişkenleri birlikte aşk bir yol bulur, ilk ve tek, idealleştirme ve ilk görüşte aşk inançlarını anlamlı düzeyde açıklamaktadır. Araştırma bulguları romantizm inançları ve yetişkin bağlanması ile ilgi alan yazın ışığında tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Kaygı, kaçınma, aşk bir yol bulur, ilk ve tek, idealleştirme, ilk görüşte aşk, güncel ilişki durumu

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the explanatory power of current relationship status and adult attachment patterns to explain the romantic beliefs. The research was conducted on correlational pattern, one of the quantitative research models in order to propound the correlations between the dependent variables (*Love finds a way, One and Only, Idealization, Love at the first sight*) and the independent variables of the research (*the dimensions of anxiety related attachment and avoidant*) and *he / she has a romantic relationship, he / she does not have a romantic relationship*). Total 407 volunteer students, 271 female (66.6%) and 136 male (33.4%), who were appointed with random sampling method make the study group of the research. Pearson Multiplication of Moments Correlation Analysis was used in order to determine the correlations between the variables on the research data and multilinear regression analysis was used in order to analyse the

Geliş Tarihi/Received

17 Mayıs/May 2017

Kabul Tarihi/Accepted

27 Şubat/February 2018

Elektronik Yayın Tarihi/Online Published

21 Mart/March 2018

* Bu çalışma I. Uluslararası Evlilik, Çift ve Aile Danışmanlığı Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

effect of the correlation between independent variables and dependent variables and determine their predictive power. Romantic Beliefs Scale (ROMBEL) was used in order to determine the university students' basic beliefs about romantic relationships. Experiences in Close Relationships-Revised (ECR-R) was used in order to determine their attachment patterns and personal information forms were used in order to gather information about their current relationship status. According to the research results, the dimensions of anxiety and avoidant explain the romantic beliefs. The current relationship status variables contribute to explaining the romantic beliefs together with the attachment dimensions.

Keywords: Attachment-related anxiety, attachment-related avoidance, love finds a way, one and only, idealization, love at the first sight, current relationship status

GİRİŞ

Romantik ilişkiler ve insan davranışlarına yakından bakıldığında, genetik ve çevresel özelliklerin etkisi gözlenmektedir. İnsan davranışları sadece dışavurumlardan ibaret değil kökleri nöropsikolojik içsel süreçlere uzanan, çevre ve genetik etki ile şekillenen süreçleri içermektedir (Ainsworth, 1989). Bağlanma davranışı insan davranışlarının önemli bir yönünü oluşturmaktadır. Erken dönemde bakım sağlayıcı ile kurulan ilişkiler kapsamında oluşan ben ve ötekiler ile ilgili içsel çalışan modeller (Bowlby, 2014) bağlanma davranışının genetik ve çevresel köklerini oluşturmaktadır. İçsel çalışan modeller, yetişkin için bağlanma figürü ile sosyal ilişkisinde bireyin düşünce, davranış ve arzularına yön veren hem kendisi hem de bağlanma figürü ile ilgili bir kurallar seti sağlar. İçsel çalışan modeller bireyin ilişki geçmişine dayanır (Bretherton ve Munholland, 1999). İçsel modeller tıpkı bireyin yakın ilişkisi ile ilgili geliştirdiği zihinsel modeller gibi, bireyin kendisi, ötekiler ve ilişkilerle ilgili geliştirdiği kişiye özgü ve eşsiz şemalardır. Öte yandan sosyal roller, kurallar veya normlar gibi temaları içeren bazı şemalar kültürel olarak paylaşılabilir (Miller ve Read, 1991). Bağlanmada içsel çalışan modeller bireye özgüdür ve kişinin bulunduğu çevre ile etkileşimi sonucu oluşur.

Yetişkin bağlanmasına ilişkin çalışmaların romantik ilişkilerde bağlanma davranışlarına yoğunlaştığı görülmektedir (Ávila, Cabral ve Matos, 2012; Britton ve Fuendeling, 2005; DeWall vd., 2011; Doumen vd., 2012; Girme, Overall, Simpson ve Fletcher, 2015; Hart ve Howard, 2016; Kerpelman vd., 2012; Pittman, Kerpelman, Soto ve Adler-Baeder, 2012; Reizer ve Mikulincer, 2007; Rosenthal vd., 2012; Seiffge-Krenke ve Burk, 2015; Shaver, Schachner ve Mikulincer, 2005; Simpson ve Rholes, 2017; Wei, Mallinckrodt, Larson ve Zakalik, 2005). Öte yandan bağlanma sisteminin temeli olan içsel çalışan modeller gibi romantik inançların da kişiye özgü olduğu ve zihinsel yapıları dayandığı düşünülmektedir. (Sprecher ve Metts, 1999). Fakat bu iki bilişsel yapının birbirleri ile olan ilişkilerini net olarak ortaya koyan bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu araştırmada yaşamın erken döneminde oluşmaya başladığı öne sürülen bilişsel yapıların yaşam boyu insan davranışlarını nasıl etkilediğine ilişkin bilimsel gözlemler sunulmaktadır. Bağlanma sistemi, insan davranışlarını önemli ölçüde şekillendiren bilişsel şemalarla ilişkili bir sistemdir. Bu sistemin diğer birçok bilişsel sistemi etkilediği düşünülmektedir. Araştırmanın diğer değişkeni olan romantizm ile ilgili inançlar ve bilişsel özelliklerle ilgili sınırlı sayıda ispat ortaya konmuştur (Sprecher ve Metts, 1989). Bu araştırmada bireylerin romantizm davranışlarına yön veren ve romantizm ideolojilerine dayanan romantik inançların kökleri olarak bağlanma boyutları ele alınmıştır. Bu yolla bağlanma sisteminin insan yönelimlerine etkilerine ilişkin yeni ispatlar öne sürülmekte ve alan yazında bir boşluk doldurulmaktadır. Bu araştırma sonuçlarının ergenlere, çiftlere ve ailelere yönelik verilecek psikolojik danışma hizmetleri için yeni müdahale yaklaşımları geliştirilmesine katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Romantik İnançlar

Yetişkin ilişkilerinin oldukça önemli bölümünü romantik ilişkiler oluşturmaktadır. Çocukluk, ergenlik ve genç yetişkinlikte hayat ile temas eden birey, farkında olmaksızın romantik ilişkilere dair standart, beklenti ve idealleri içeren bilişsel yapıları şekillendirmektedir. Birey romantik bir ilişkiye başladığı zaman ya da böyle bir

potansiyeli olduğunda, romantik idealleri içeren beklenti ve inanç alt kümeleri su yüzüne çıkar (Sprecher ve Metts, 1999). Romantik inanç, bireyin romantik ilişkilerin her yönü ile ilgili bir tür bilgi yapısı, bilişsel şeması ya da değerlendirmeleridir (Fletcher ve Kininmonth, 1992). Sosyal bilişsel perspektife göre, bu inançlar diğer bilişsel yapılarda olduğu gibi ilişki davranışları ve bilgiler sürekli saklanır, kodlanır ve geri çağırılır. Böylece romantik ilişkiyi sürekli biçimde etkilerler ve kronolojik biçimde oluşurlar (Fletcher ve Fincham, 1991). Romantik inançlar temelde romantizm ideolojilerine dayanmaktadır. Bu romantizm ideolojileri (1) ilk görüşte aşk, (2) ilk ve tek, (3) aşk her şeyin üstesinden gelir, (4) idealizasyon, (5) kalbini izle romantik inançlarıdır (Sprecher ve Metts, 1989). Bunlar aynı zamanda romantik inançlar olarak isimlendirilmiş ve romantik ideoloji bileşenleri romantizm bileşenleri olarak da ele alınmaktadır.

Romantik inançlar romantik mitler olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu mitlere bazı örnekler verilmesi gerekirse, denklik miti (equivalence myth) ile başlanabilir. Bu mit aşık olmanın yoğun bir tutku içerdiği ve gerçek aşkta her zaman ilk günlerdekine denk tutkunun hissedilmesi gerektiğine dair inançları içerir. Ruh eşi miti (better half myth), herkesin bir ruh eşi vardır inancıdır. Benzersizlik miti (exclusiveness of being in love myth), aynı anda iki insana aşık olmak imkansızdır inancını içerir. Aşk her şeyin üstesinden gelir miti (omnipotence-love conquers all myth), gerçek aşkın tüm zorlukları aşabileceği inancını içermektedir. Mitlere bir diğer örnek sadakat miti (fidelity myth) ise eğer biri gerçekten aşık ise o cinsel olarak da sadık kalacaktır düşüncesini içermektedir. Cinsel sadakatsizlik var ise aşk yoktur inancıdır. Son olarak evlilikle ilgili evlilik mitine değinecek olursak bu mit evlenmek için tek ve her şeyin üzerindeki sebebin aşık olmak olduğuna dair inançlardır (De Roda, Martínez-Iñigo, De Paul ve Yela, 1999), İnançlar, incelendiğinde bireylerin romantik ilişkilerindeki karakteristik özelliklerini belirlediği görülmektedir.

Romantik ilişkilerin nasıl şekillendiği, geliştiği ve değiştiği ile ilgili bireylerin sahip oldukları inançlar romantik ilişkinin başından sonuna kadar bireyin düşüncelerini, tepkilerini, davranışlarını ve algılarını etkilemektedir (Knee ve Petty, 2013). İlişki ile ilgili inançları irdeleyen bir diğer teori olan örtük teoriye (implicit theory) göre ilişki inançları iki türde ele alınmaktadır. Bunlardan ilki kaderci (fixed/destiny) özelliktekiler, ikincisi gelişimsel (developed/grown) özelliktekilerdir (Knee, 1998). Kaderci inançlar, romantik ilişkinin istikrarı ile ilgili bireyin kişisel izlenimleridir. İlişki ile ilgili olmak veya olmaması gerekenlere ilişkin inançları içerir. Gelişimsel inançlar ise ilişkideki problemlerin sürekliliği ile ilgili algılar ile ilgilidir. İlişki sürdürülebilirliği ve problemlerle baş edebilme ile ilgili varsayımları yansıtır (Knee ve Petty, 2013). Romantizm ile kaderci ve gelişimsel inançlar arasında kavramsal olarak ilişki bulunmaktadır. Çünkü kaderci inançlar “ilk ve tek” ve “idealizasyon” inançları ile örtüşecek başlangıçtaki uyumun önemini vurgulamakta ve mükemmel bir eş seçimi için vasat adayların elenmesini sağlamaktadır. Öte yandan gelişimsel inançlar ise sağlıklı bir ilişki için gerekli görülen problem çözme ve zorlukların üstesinden gelme davranışlarını desteklediği için romantizm inançları ile uyumlu görülmektedir (Knee, 1998). Romantik inançların en dikkat çeken özelliği ise ilişkinin başlangıcında etkili olduğudur, aynı özellik kaderci inanç içinde gözlenmiştir (Knee, 1998).

Alan yazın tarandığında romantik inançların farklı değişkenler ile ele alınarak incelendiği görülmüştür. Küçükarslan ve Gizir (2014) romantik ilişki inançlarını cinsiyet, yaş, ilişki yaşama durumu gibi kişisel değişkenlerle incelemiştir. Knee (1998), kaderci ve gelişimsel ilişki inançlarla romantik inançlar arasında ilişki olduğunu ortaya koymuştur, Sprecher, Cate ve Levin (1998) tarafından yapılan araştırma ile ebeveynleri boşanan kadınların boşanmayanlara göre daha az idealistlik inançlara sahip olduğu gözlenmiştir. Ayrıca romantik inançların ilişkide doyum ve uyumu açıkladığı fakat ilişki süresi üzerindeki etkisi ile ilgili yeterli kanıt bulunamadığı Sprecher ve Metts (1999) tarafından bildirilmiştir. Görüldüğü gibi romantik ideolojileri içeren romantik inançlar ile bağlanma sistemini birlikte ele alan kapsamlı çalışmalara rastlanmamıştır.

Bağlanma Sistemi ve Yetişkin Bağlanması

Bağlanma sistemine ilişkin öncü çalışmalar anne çocuk bağlanması ile ilgili gözlem ve araştırmalar ile başlamıştır (Ainsworth, 1989; Bowlby, 1982, 2012a, 2012b). Bowlby (2012a), bağlanma teorisini açıklayan, sistemli gözlemlere ve vaka kayıtlarına dayanan kapsamlı bir çerçeve sunmuştur. Bağlanma teorisi disiplinler arası bir yaklaşım ile geliştirilmiştir. Psikanalitik, etyoloji (ethology) ve bilişsel yaklaşım bağlanma teorisinin köklerini oluşturmaktadır (Biringen, 1994). Buna göre bağlanma davranışı dış uyarıcıların etkisi ile bilişsel ve içgüdüsel düzeyde şekillenen belli durumlarda aktive olan fonksiyonel bir davranış sistemidir.

Bağlanma davranışının fonksiyonu, hangi koşullarda aktive olduğu ve nasıl sonlandığına ilişkin açıklamalar incelendiğinde, bağlanma sistemi daha net anlaşılabilir. Bağlanma davranışının fonksiyonu tıpkı

diğer içgüdüsel davranışlar gibi hayatta kalmayı sağlamaktır (Bowlby, 2012a). Amacı ise güvenlik hissini oluşturmaktır (Collins ve Read, 1990). Bu amaca yönelik olarak bağlanma sisteminin aktivasyonu bebek için stres yaratan durumlarda oluşur. Stresli durumlarda bebek ağlama gibi davranış repertuarındaki diğer sinyalleri verir ve bakım sağlayıcıyı ona yakınlaşması için motive eder (Bar-Haim, Dan, Eshel ve Sagi-Schwartz, 2007). Bağlanma teorisinde temel ilke şudur; stres anında insanlar birincil bakım sağlayıcı ile duygusal ve fiziksel yakınlığı arama ve sürdürmeye yönelik gelişmektedir (Simpson ve Rholes, 2012). Böylece bakım sağlayıcı ile fiziksel ve duygusal mesafe azaldıkça güvenlik hissi yeniden sağlanmış olur.

Yaşamın erken dönemlerinde bebek ve bakım sağlayıcı arasında tekrarlanan etkileşimler bakım sağlayıcının güvenirliliği ve ulaşılabilirliğine ilişkin içsel bilişsel yapıların oluşmasını sağlamaktadır. Bu içsel yapılar Bowlby (2014) tarafından içsel çalışan modeller (working models) olarak adlandırılmaktadır. İçsel çalışan modeller bireyin içinde büyüdüğü dünya, onun için önemli kişiler ve kendisine ilişkin içsel temsillerini içermektedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991; Collins, 1996). Bu bilişsel yapı bireyin kendisi ve diğerlerine ilişkin sonraki sosyal ilişkilerini şekillendiren ilk prototiplerdir (Bowlby, 2012a, 2014, 2015; Deniz, 2011; Griffin ve Bartholomew, 1994). Bireylerin bağlanma davranışları içsel çalışan modellere uygun olarak şekillenmektedir.

Genel olarak içsel çalışan modellere uygun olarak üç tip bağlanma davranışı gözlenmektedir; güvenli, kaygılı/kararsız ve kaçınmacı. Bakım sağlayıcı ile karşılıklı güven ve duyarlılık üzerine şekillenen ilişkide birey güvenli bağlanma geliştirmektedir (Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall, 2015). Kaygılı/kararsız bağlanmada bebek çoğunlukla Bowlby'nin (2014) protesto adını verdiği davranışları, kaçınmada ise kopma (detachment) davranışlarını gösterir. Kaygılı bağlanan bireyler, önem verdikleri kişiler tarafından gerçekte sevilmediklerini, terk edilebileceklerini düşünerek endişe duymaktadırlar. Bu kaygının sonucu güvenlik hissini elde etmek amacı ile yakın oldukları kişilerle teması arttırmaktadırlar. Kaçınma boyutunda yer alan bireyler yaşamlarındaki insanlara karşı bağıllık geliştirmekte güçlük yaşamaktadırlar. Kaçınmacı bireyler yakınlık kurmaktan kaçınmaktadırlar (Collins ve Feeney, 2004; Hazan ve Shaver, 1987, 1994).

Bağlanma teorisinin yetişkin yakın romantik ilişkilerle ilgili fenomenlere uygulanması Hazan ve Shaver (1987) tarafından gerçekleştirilmiştir. Yetişkin yakın ilişkileri, cinsellik ve bakım vermenin karşılıklı olması bakımından bebeklik dönemi ilişkilerinden farklılık göstermektedir. Fakat bağlanma teorisinde yetişkin ilişkilerine özgü cinsellik ya da seksüel eşleşme ile bağlanma arasındaki ilişkiler vurgulanmıştır (Ainsworth, 1985; Bowlby, 2012a). Hazan ve Shaver (1994) tarafından bağlanma, bakım verme ve seksüel eşleşmenin yetişkin romantik ilişkilerinin temel bileşeni olduğunu bildirmişlerdir. Bununla birlikte, romantik ilişkileri tanımlayan duygu ve davranışların bebek-ebeveyn ilişkisini de tanımladığı, benzer şartlarda aktive olup benzer şartlarda sonlandığı ve aynı örtük bilişsel yapının sergilendiği görülmüştür (Shaver, Hazan ve Bradshaw, 1988). Bu durumda iki ilişki biçiminin farklı görünmesine rağmen benzer bilişsel, duyuşsal ve davranışsal özellikleri paylaştıkları düşünülmektedir.

Yetişkin bağlanması sıklıkla romantik ilişki değişkenleri ile incelenmiştir. Romantik partnerler arasındaki ilişki ile ilgili nitelikler incelendiği çalışmalarda; partnere saygı değişkenliği ile bağlanmaya ilişkin kaygı ve kaçınma arasında ilişki olduğu (Alfasi, Gramzow ve Carnelley, 2010), romantik ilişkide problem çözme davranışları üzerinde etkisi olduğu (Egeci ve Gencoz, 2011), ilişki doyumunun yordayıcısı olduğu (Jones ve Cunningham, 1996), bağlanma anksiyetesi ile yalan söyleme veya partneri yalancı algılama arasında ilişki olduğu gözlenmiştir (Dandurand ve Lafontaine, 2014). Ayrıca romantik ilişkide aldatma ile kaçınma arasında bağıllığın aracılık ettiği bir ilişki olduğu (DeWalt vd., 2011) görülmüştür. Bağlanma formasyonu ile bireylerin ebeveynleri, çocukları ve romantik partnerleri ile ilişkilerine ilişkin çalışmalarda; anne sıcaklık/şefkati ve kontrolü ile romantik partnere bağlanma arasında ilişki olduğu (Güngör ve Bornstein, 2010), kaçınmacı bağlananların partnerlerine ve çocuklarına sarılma davranışlarından hoşnut olmadıkları (Chopik vd., 2014), bireylerin karşı cinste ebeveynlerine yönelik geliştirdikleri bağlanma davranışı ile partnerlerine yönelik geliştirdikleri bağlanma davranışı arasında ilişki olduğu ve bağlanma özelliklerinin eş seçimini ve ilişki kalitesini etkilediği (Collins ve Read, 1990) rapor edilmiştir. Bağlanma yönelimi ile kişilik özellikleri ve ruh sağlığı sorunları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalarda ise çocukluk döneminde bağlanma figürü tarafından ihmal ve fiziksel suiistimal ile yetişkinlikteki mental sağlık arasında bağlanma boyutları aracıdır (Widom, Czaja, Kozakowski ve Chauhan, 2018), yüksek kaygı ve yüksek kaçınma puanlarının psikopati puanları ile ilişkili olduğu (Mack, Hackney ve Pyle, 2011), bağlanma stilleri ile depresif semptomlar arasında romantik ilişki deneyiminin aracı rol oynadığı (Altın ve Terzi, 2010), fonksiyonel ve fonksiyonel olmayan öfke ile bağlanma formasyonuna göre farklılaşma olduğu (Mikulincer, 1998), romantik bağlanmanın kimlik ve kimlik statüsüne önemli etkisi olduğu (Ávila vd., 2012; Berman, Weems,

Rodriguez ve Zamora, 2006), bilgi yönelimli kimlik stili ile kaçınma yönelimli kimlik stili ile bağlanma formasyonu arasında ilişki gözlenmiştir (Doumen vd., 2012) ve yakın ilişkilerde bağlanma davranışı ile uyumluluk arasında ilişki olduğu bulunmuştur (Drake, Sheffield ve Shingler, 2011; Gudjonsson, Sigurdsson, Lydsdottir ve Olafsdottir, 2008). Ayrıca, romantik ilişkilerde bağlanmaya ilişkin kaygı puanlarının genç yetişkinlerde daha yüksek, kaçınma puanlarının orta ve ileri yetişkinlikte daha yüksek olduğu (Chopik ve Edelstein, 2014), bağlanmada içsel çalışan modellerdeki farklılıklar bireylerin yakın ilişkilerine yönelik duygu, düşünce ve davranışlarında farklılıklara yatkınlık kazandırdığı (Collins, 1996), yetişkin bağlanmasında kaygı ve kaçınma boyutları ile ilişki ve yaşam doyumu arasında öznel iyi olmanın aracı rolü olduğu (Molero, Shaver, Fernández ve Recio, 2017) romantik partnerler arasındaki saldırganlıkla bağlantılı olduğu (Seiffge-Krenke ve Burk, 2015), kaygılı bağlanma puanları yüksek kişilerin ilişkilerde daha fazla birlikte zaman paylaşımı, sevgi veya ilgi ve daha fazla kendini açma beklemedikleri, kaçınmacı bireylerin ise daha az birlikte zaman, daha az ilgi ve kendini açma talepleri olduğu (Kong, Kang, Oh ve Kim, 2017) araştırmalarla ortaya konmuştur.

Bu araştırma, romantik inançları yetişkin güvensiz bağlanma boyutları perspektifinden tanımlamak için tasarlanmıştır. Araştırmanın amacı bağlanma boyutları olan kaygı ve kaçınmanın, romantik ilişki durumu değişkenleri ile “aşk bir yol bulur”, “İlk ve tek”, “İdealleştirme”, “İlk görüşte aşk” romantik inançlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bu amaçla aşağıdaki hipotezler sınamıştır;

H1: Kaygı, kaçınma ve romantik ilişki durumu bağımsız değişkenleri birlikte “aşk bir yol bulur” romantik inancını anlamlı düzeyde açıklamaktadır.

H2: Kaygı, kaçınma ve romantik ilişki durumu bağımsız değişkenleri birlikte “ilk ve tek” romantik inancını anlamlı düzeyde açıklamaktadır.

H3: Kaygı, kaçınma ve romantik ilişki durumu bağımsız değişkenleri birlikte “İdealleştirme” romantik inancını anlamlı düzeyde açıklamaktadır.

H4: Kaygı, kaçınma ve romantik ilişki durumu bağımsız değişkenleri birlikte “İlk görüşte aşk” romantik inancını anlamlı düzeyde açıklamaktadır.

Hipotezlere ait bulgular bağlanma ve romantik inançlarla ilgili var olan kuramsal çerçeve ve güncel araştırmalar ışığında tartışılmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırma, romantik ilişki durumu ve yetişkin bağlanma örüntülerinin romantik inançları açıklama düzeyini belirlemek amacı ile yürütülmüştür. Bu amaçla, değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek için nicel araştırma modeli içinde yer alan korelasyonel desen kullanılmıştır (Creswell, 2013). Araştırmanın bağımlı değişkenleri *Aşk bir yol bulur*, *İlk ve tek*, *İdealleştirme*, *İlk görüşte aşk* romantik inançları iken bağımsız değişkenleri bağlanmaya ilişkin *Kaygı ve Kaçınma boyutları* ile *Romantik ilişkisi var*, *Romantik ilişkisi yok* değişkenleridir.

Araştırma Grubu

Araştırmaya 2015-2016 eğitim öğretim yılında kamu üniversitesi çeşitli fakültelerinde öğrenim gören ve seçkisiz örnekleme yöntemi ile atanan toplam 407 öğrenci katılmıştır. Araştırma grubunun 271’ini (%66,6) kadın, 136’ini (%33,4) erkekler oluşturmaktadır. Araştırma grubunun %43,5’ini (177) 18-22 yaş aralığında, %50,8’ünü (207) 23-27 yaş aralığında, %5,7’sini (23) 28 yaş ve üzerindeki genç yetişkinlik dönemindeki bireyler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Romantik inançlar ölçeği: Araştırmada üniversite öğrencilerinin romantizmle ilgili inançlarını ölçmek amacıyla Sprecher ve Metts (1989) tarafından geliştirilmiş, Küçükarslan ve Gizir (2013) tarafından Türk kültürüne uyarlanmış *Romantik İnançlar Ölçeği* kullanılmış. Ölçeğin orijinal formu 15 madde 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Türk kültürüne uyarlama çalışması kapsamında 2 madde ölçekten çıkartılmıştır. Ölçek son hali ile beşli Likert tipi 13 maddeden oluşmaktadır. RİÖ, *aşk bir yol bulur*, *ilk ve tek*, *idealleştirme* ve *ilk görüşte aşk* olarak adlandırılmış dört faktörlü bir yapı göstermektedir. RİÖ aşk bir yol bulur boyutunda “Birine aşık olursam, her türlü engele rağmen o ilişkiyi yürütebilirim.”, ilk ve tek boyutunda “Benim için sadece bir tek gerçek aşk olacaktır.”, idealleştirme boyutunda “Gerçek aşkımla olan ilişkim, mükemmele yakın olacaktır.” ve ilk görüşte aşk boyutunda

“Gerçek aşkı bulduğumu, onunla tanışır tanışmaz anlarım.” gibi maddeler yer almaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .84 hesaplanmıştır. RİÖ'nün Türkçe formundan alınabilecek en düşük puan 13 ve en yüksek puan ise 65'tir. Ölçekten alınan yüksek puanlar rasyonel olmayan romantik ilişki inançlarına işaret etmektedir (Küçükarslan ve Gizir, 2013). Bu araştırma için Romantik inançlar ölçeğinin Cronbach Alpha değeri .83 hesaplanmıştır.

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YİYE-II): Ölçeğin orijinal formu Fraley, Waller ve Brennan (2000) tarafından yetişkin bağlanma örüntülerini belirlemek amacı ile geliştirilmiştir. Ölçme aracı 7'li Likert tipi 36 madde ve iki temel boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Türkiye'deki geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında orijinal yapıdaki gibi 36 maddenin 2 faktöre dağıldığı gözlenmiştir. Ölçekte yer alan 18 madde bağlanmaya ilişkin kaygı ve diğer 18 madde bağlanmaya ilişkin kaçınma ölçmektedir. Her bir alt boyuttan alınan puan 18 ile 126 arasında değişmekte ve ölçekten alınan puan arttıkça kaçınma ya da bağlanma ilişkin kaygının arttığı söylenmektedir. Cronbach alfa katsayısı “kaçınma” alt boyutu için 0,90, “kaygı” alt boyunun için 0,86 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin Güvenirlik çalışmaları kapsamında ki test-tekrar test güvenilirliği katsayıları ise “kaçınma” alt boyutu için 0,81; “kaygı” alt boyutu için 0,82 hesaplanmıştır (Selçuk, Günaydın, Sümer ve Uysal, 2005). Ölçeğin kaygı boyutunda “Birlikte olduğum kişinin sevgisini kaybetmekten korkarım.” Ve kaçınma boyutunda “Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.” gibi maddeler yer almaktadır. Bu araştırma için YİYE II'nin Cronbach Alpha değeri .84 hesaplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel bilgi formu araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Formda katılımcıların cinsiyet, yaş ve güncel ilişki durumu (romantik ilişkisi var ve romantik ilişkisi yok) ile ilgili bilgi toplamak için sorular yer almaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri Aralık 2015 ile Mart 2016 tarihleri arasında Selçuk Üniversitesinde farklı fakültelerde öğrenim gören öğrencilerden gönüllülük esasına dayalı olarak toplanmıştır. Çalışma grubu genç yetişkinlik döneminde ve henüz evlenmemiş bireylerden oluşturulmuştur.

Katılımcı grubun betimsel özelliklerini belirlemek için; minimumum, maksimum puanlar, ortalama ve standart sapma hesaplanmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenlerin ikili değişimlerini gözlemlemek için Pearson Korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Yetişkin bağlanma örüntüleri ve güncel ilişki durumu ile ilgili değişkenlerin romantik inançları ne düzeyde açıkladığını belirlemek için Çoklu Doğrusal Regresyon analizi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Araştırma verileri üzerinde regresyon analizi uygulanmadan önce Çoklu regresyon analizi varsayımları test edilmiştir. Buna göre; yordayıcı değişkenle yordanan değişkenler arasında doğrusal bir ilişki olup olmadığı, yordanan değişkene ait puanların normal dağılıp dağılmadığı ve yordayıcı değişkenler arasındaki çoklu ilişkilerin olup olmadığı varsayımları incelenmiştir. Yordayıcı değişkenlerin Romantik inançlar ölçeğinin her bir alt boyutunun puanları ile arasında doğrusal bir ilişkinin olup olmadığını incelemek üzere standardize edilmiş artık değerler ile standardize edilmiş yordanan değişkenler arasındaki saçılma diyagramı incelenmiştir. Saçılımın bir eksen etrafında arttığı ve değişkenlerin doğrusal ilişki içinde olduğu gözlenmiştir. Romantik inançlar ile yordayıcı değişkenler arasında tolerans değerleri 0.863 ile 0.904 arasında, VIF değerinin 10'dan küçük olması beklenmektedir (Albayrak, 2012) bu çalışmada değişkenlerin VIF değerleri 1.106 ile 1.159 arasında bulunurken, 30 dan küçük değer alması beklenen (Orhunbilge, 2017) CI değeri bu araştırmanın değişkenlerinde en yüksek 11.084 olarak bulunmuştur. Ayrıca Durbin-Watson istatistiği sonuçlarına göre Romantik inançlar ölçeğinin tüm alt boyutları için 1,73 ile 2,09 arasında değerler almıştır. Bu değerler otokorelasyon yoktur bölgesine girmektedir (Uysal ve Günay, 2001), yani artık terimler arasında otokorelasyon yoktur. Sonuç olarak yordayıcı değişkenler arasında yüksek düzeyde çoklu ilişki yoktur ve katılımcılar ölçek sorularına birbirinden bağımsız yanıtlar vermiştir. Çoklu doğrusal regresyon analizinin tüm varsayımları sağlanmıştır.

Araştırmada güncel ilişki durumu gibi kategorik değişkenler romantik inançların yordayıcıları olarak belirlenmiştir. Bu iki değişken için kukla değişken (dummy) kodlanarak analize alınmıştır. Güncel ilişki durumu dummy: Romantik ilişkisi var-1, romantik ilişkisi yok-0 olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenlerine ilişkin betimleyici istatistikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlere İlişkin Betimleyici İstatistikler

	N	Min.	Max.	X	S.d.
Aşk bir yol bulur	407	5	25	15.35	4.78
İlk ve tek	407	3	15	8.62	3.24
İdealleştirme	407	3	15	9.42	2.94
İlk görüşte aşk	407	2	10	4.95	2.14
Kaygı	407	23	115	67.34	17.20
Kaçınma	407	18	111	61.22	16.84
Romantik ilişkisi var	407	.00	1	0.31	0.46
Romantik ilişkisi yok	407	.00	1	0.20	0.40

Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenlerine ilişkin betimsel istatistikler incelendiğinde; bağımlı değişkenler arasında ortalamaları şu şekilde sıralanmıştır; aşk bir yol bulur ($X=15.35$; $sd=4.78$), idealleştirme ($X=9.42$; $sd=2.94$), ilk ve tek ($X=8.62$; $sd=2.94$), ilk görüşte aşk ($X=4.95$; $sd=2.94$). Bağlanma boyutları incelendiğinde ise kaygı ortalamalarının ($X=67.34$; $sd=17.20$), kaçınma ortalamalarının ($X=61.22$; $X=16.84$) olduğu tespit edilmiştir. Romantik ilişki durumu ile ilgili değişkenler incelendiğinde romantik ilişkisi var değişkeninin puan ortalamasının ($X=0.31$; $sd=0.46$), romantik ilişkisi yok puan ortalamasının ($X=0.20$; $sd=0.40$) olduğu tespit edilmiştir.

Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin boyutunun ve yönünü belirlemek için Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyon Katsayısı Hesaplamalarına İlişkin Bulgular

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8
1 Aşk bir yol bulur	-							
2 İlk ve tek	.52**	-						
3 İdealleştirme	.46**	.38**	-					
4 İlk görüşte aşk	.38**	.29**	.46**	-				
5 Kaygı	.10*	.09	.18**	.24**	-			
6 Kaçınma	-.34**	-.15**	-.17**	-.05	.30**	-		
7 Romantik ilişkisi var	.00	-.10*	.08	.15**	.09	.08	-	
8 Romantik ilişkisi yok	-.19**	.07	-.10*	-.09	.04	.13**	-.34**	-

** $p < 0,01$

* $p < 0,05$

Romantik inançlar ölçeği alt boyutlarından *aşk bir yol bulur* ile kaygılı bağlanma ile düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki ($r=.10$, $p<.05$), *kaçınma* arasında orta düzeyde negatif yönlü anlamlı ilişki ($r=-.34$, $p<.01$) görülmüştür. *Aşk bir yol bulur* değişkeninin *Romantik ilişkisi yok* ile düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı düzeyde ($r=-.19$, $p<.01$) ilişkili olduğu görülmüştür. *İlk ve tek* değişkeninin, *kaçınma* ($r=-.15$, $p<.01$) ve *Romantik ilişkisi var* değişkeni ile ($r=-.10$, $p<.05$) düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı ilişkili olduğu tespit edilmiştir. *İdealleştirme* değişkeni için *kaygı boyutu* ile düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki ($r=.18$, $p<.01$), *kaçınma boyutu* ile ($r=-.17$, $p<.01$) düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir. *İdealleştirme* değişkeni ile *Romantik ilişkisi yok* değişkeni arasında düşük düzeyde negatif yönlü ($r=-.10$, $p<.05$) anlamlı ilişki tespit edilmiştir. *İlk görüşte aşk* alt boyutu için *kaygı boyutu* ile düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki ($r=.24$, $p<.01$), *romantik ilişkisi var* ($r=.15$; $p<.01$) ile düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Araştırma hipotezleri çoklu doğrusal regresyon analizi ile sınanmıştır. Her bir hipoteze dair bulgular Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Bağımsız Değişkenlerin Romantik İnanç Alt boyutlarını Yordamasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

<i>Yordanan Değişken</i>	<i>Yordayan Değişkenler</i>	B	<i>Standart Hata</i>	β	t	p
Aşk bir yol bulur	(Sabit)	18.36	1.03		17.79	.00
	Kaygı	.06	.01	.22	4.76	.00
	Kaçınma	-.11	.01	-.39	-8.10	.00
	Romantik ilişkisi var	-.38	.50	-.04	-.77	.44
	Romantik ilişkisi yok	-1.87	.58	-.16	-3.23	.00
	Multiple R= .43 R ² =.18 Adj R ² = .18 F _(4, 402) = 22.72 p< .05					
İlk ve tek	(Sabit)	9.02	.75		11.99	.00
	Kaygı	.03	.01	.16	3.13	.00
	Kaçınma	-.04	.01	-.20	-3.87	.00
	Romantik ilişkisi var	-.55	.36	-.08	-1.51	.13
	Romantik ilişkisi yok	.49	.42	.06	1.15	.25
	Multiple R= .24 R ² =.06 Adj R ² = .05 F _(4, 402) = 6.05, p< .05					
İdealleştirme	(Sabit)	9.15	.67		13.69	.00
	Kaygı	.04	.01	.25	4.96	.00
	Kaçınma	-.04	.01	-.24	-4.81	.00
	Romantik ilişkisi var	.34	.32	.05	1.07	.29
	Romantik ilişkisi yok	-.46	.38	-.06	-1.23	.22
	Multiple R= .310 R ² =.10 Adj R ² =.09 F _(4, 402) = 10.687 p< .05					
İlk görüşte aşk	(Sabit)	3.56	.49		7.31	.00
	Kaygı	.03	.01	.27	5.47	.00
	Kaçınma	-.02	.01	-.13	-2.64	.09
	Romantik ilişkisi var	.57	.24	.12	2.44	.01
	Romantik ilişkisi yok	-.23	.27	-.04	-.83	.40
	Multiple R= .31 R ² =.09 Adj R ² =.09 F _(4, 402) = 10.59 p< .05					

Tablo incelendiğinde Hipotez 1’in desteklendiği görülmektedir. Hipotez 1’e ait bulgulara göre modele sokulan bağlanmaya ilişkin kaygı ve kaçınma boyutları ile romantik ilişkisi durumu bağımsız değişkenleri birlikte romantik ilişki inançları alt boyut olan aşk bir yol bulur alt boyutunu anlamlı düzeyde yordadığı anlaşılmaktadır (R²=.18; F_(4, 402) = 22,72; p<.05). Bağımsız değişkenler birlikte aşk bir yol bulur romantik inancının toplam varyansının %18,’ini açıklamaktadır. Modele anlamlı katkı kaygı, kaçınma ve romantik ilişkisi yok değişkeninden gelmektedir. Modele ait regresyon eşitliği şu şekildedir; Aşk bir yol bulur= 18,36+0,06 X Kaygı+(-0,11) X Kaçınma+(-0,38) X Romantik ilişkisi var+(-1,87) X Romantik ilişkisi yok Tablo incelendiğinde Hipotez 2’nin desteklendiği görülmektedir. Hipotez 2’ye ait bulgulara göre ilk ve tek romantik inancının yordayıcıları incelendiğinde modele sokulan bağlanmaya ilişkin kaygı ve kaçınma boyutları ile romantik ilişkisi durumu bağımsız değişkenleri birlikte romantik ilişki inançları alt boyut olan ilk ve tek alt boyutunu anlamlı düzeyde yordadıkları anlaşılmaktadır (R²=.06; F_(4, 402) = 6.05; p<.05). Bağımsız değişkenler birlikte ilk ve tek romantik inancının toplam varyansının %6’sını açıklamaktadır. Modele anlamlı katkı kaygı, kaçınma değişkenlerinden gelmektedir. Romantik ilişki durumu değişkenlerinin tek başına modele anlamlı katkısı yoktur. Modele ait regresyon eşitliği şu şekildedir; İlk ve tek=9,02+ 0,03 X Kaygı+ (-0,04) X Kaçınma+(-0,55) X Romantik ilişkisi var + 0,49 X Romantik ilişkisi yok Tablo incelendiğinde Hipotez 3’ün desteklendiği görülmektedir. Hipotez 3’e ait bulgulara göre idealleştirme romantik inancının yordayıcıları incelendiğinde, modele sokulan bağlanmaya ilişkin kaygı ve kaçınma boyutları ile romantik ilişkisi durumu bağımsız değişkenleri birlikte romantik ilişki inançları alt boyut

olan idealleştirme alt boyutunu anlamlı düzeyde yordadığı anlaşılmaktadır ($R^2=.10$; $F_{(4,402)}=10.69$; $p<.05$). Bağımsız değişkenler idealleştirme romantik inancının toplam varyansının %10'unu açıklamaktadır. Modele anlamlı katkı kaygı ve kaçınma değişkenlerinden gelmektedir. Romantik ilişki durumu değişkenlerinin tek başına modele anlamlı katkısı yoktur. Modele ait regresyon eşitliği şu şekildedir; İdealleştirme= $9,15 + 0,04 X Kaygı + (-0,04) X Kaçınma + 0,34X Romantik ilişkisi var + (-0,46) X Romantik ilişkisi yok$.

Tablo incelendiğinde Hipotez 4'ün desteklendiği görülmektedir. Hipotez 4'e ait bulgulara göre ilk görüşte aşk romantik inancının yordayıcıları incelendiğinde modele sokulan bağlanmaya ilişkin kaygı ve kaçınma boyutları ile romantik ilişkisi durumu bağımsız değişkenleri birlikte romantik ilişki inançları alt boyut olan ilk görüşte aşk alt boyutunu anlamlı düzeyde yordadığı anlaşılmaktadır ($R^2=.09$; $F_{(4,402)} = 10.59$; $p<.05$). Bağımsız değişkenler ilk görüşte aşk romantik inancının toplam varyansının %9'unu açıklamaktadır. Modele anlamlı katkı kaygılı bağlanma, kaçınan bağlanma ve romantik ilişkisi var değişkeninden gelmektedir. Romantik ilişkisi yok değişkeninin tek başına modele anlamlı katkısı yoktur. Modele ait regresyon eşitliği şu şekildedir; İlk görüşte aşk= $3,56 + 0,03 X Kaygı + (-0,02) X Kaçınma + 0,57X Romantik ilişkisi var + (-0,23) X Romantik ilişkisi yok$.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Hipotez 1'e ait model incelendiğinde bağımlı değişken kaygı ile doğrusal, kaçınma ve romantik ilişki durumu ile ilişkili değişkenler ile ters yönlü ilişkilidir. Romantik ilişki durumu değişkenlerinden ilişkisi yok değişkeni modele tek başına anlamlı katkı sağlarken ilişkisi var değişkeni diğer bağımsız değişkenlerle birlikte anlamlı etkiye sahiptir.

Aşk bir yol bulur romantik inancı, bireyin, aşkın bütün engellerin üstesinden geleceğine dair düşüncesi olarak tanımlanmaktadır (Sprecher ve Metts, 1989). Romantik ilişkinin başlaması için iyi bir dayanak olan bu inancın kaygılı bağlanma ile ilişkisi doğrusaldır. Romantik partnere kaygılı bağlanan birey bütün çevresel uyarıcılara karşı aşırı duyarlı olduğundan sürekli stres düzeyi yüksek ve uyanıktır. Kişi partneri ile yakınlığı arttırarak stresini azaltmaya motivedir. Takıntılı biçimde partner desteği arar (Simpson ve Rholes, 2017). Bu davranışlar, kaygılı bağlanan kişinin romantik partneri ve güncel ilişkisi ile ilgili birçok gerçeği görmezden gelmesine sebep olabilir. Öte yandan bu görmezden geliş için iyi bir gerekçeye ihtiyaç duyduğunda "aşk bir yol bulur" inancının yardımı koştugu düşünülmemektedir.

Bağlanmaya ilişkin kaygının aksine kaçınma ile aşk bir yol bulur romantik inancı arasındaki ters yönlü ilişki dikkat çekici ve alan yazın ile uyumludur. Kaçınmacı yetişkinler için partnerleri ile yakınlık ve mahremiyet kurmak huzursuzluk vericidir. Partnerlerine güvenmekte isteksiz davranmaktadırlar. Bununla birlikte partnerinin, kendisinin onu sevdiği gibi sevmediğinden endişe duymakta ve bir gün terk edileceğini düşünmektedirler (Fraleay ve Shaver, 1998). Güvensiz bağlanma boyutları olan kaygı ve kaçınmanın ortak noktası güvensiz bağlanan bireylerin, güvenli bağlananlara göre genel anksiyete düzeylerinin anlamlı derecede yüksek olmasıdır (Cooper, Shaver ve Collins, 1998). Öte yandan bu boyutlar arasındaki farklılık bireylerin partnerlerine yönelik davranışlarında kendini göstermektedir. Buna göre stres durumunda genel olarak bağlanmaya ilişkin kaygılı bireyler romantik partnerleri ile yakınlığı arttırmaya motiveyken, kaçınan bireylerin yakınlık kurmaktan kaçındıkları (Bowlby, 2014; Dewitte, De Houwer ve Buysse, 2008; Hazan ve Shaver, 1987) gözlenmiştir. Simpson, Rholes ve Nelligan (1992) çiftlerde destek arayışı ve destek verme davranışı üzerinde bağlanma stillerinin rolünü inceledikleri çalışmada, kaçınmacı bağlanan kadınların kaygı düzeyi yükseldikçe partner desteği arayışının güvenli bağlanan kadınlara göre azaldığı, kaçınmacı erkeklerin ise kaygı düzeyi yükseldikçe partnerini destekleme eğilimlerinin güvenli bireylere göre daha düşük olduğu gözlenmiştir. Öyle görünüyor ki kaçınmacı erkek ve kadınlar romantik ilişkilerine dair engelleyici ve stres yaratan bir durum ile karşılaştığında kendilerini güvenli bir alana doğru geri çekmektedir. Bu sebeple kaçınmacı bireylerde aşkın bütün güçlüklerin üzerinden geleceğine dair inancın güçlü olmadığı düşünülmemektedir.

Hipotez 2'ye ait model incelendiğinde bağımsız değişkenin bağlanmaya ilişkin kaygı ile doğrusal kaçınma ile ters yönlü ilişki içinde olduğu söylenebilir. İlişki durumu değişkenleri kaygı ve kaçınma bağımsız değişkenleri ile birlikte modele katkı sağladığı görülmüştür.

İlk ve tek romantik inancı bireyin gerçek aşkı bulabileceği sadece tek bir insan olduğuna dair güçlü inançlarını içermektedir (Knee, 1998). Bu romantik inanç, herkesin önceden belirlenmiş bir ruh eşi olduğu, kaderin çiftleri belirlediği ve gerçek aşkın izini sürmesi gerektiğine dair mesajların duygusal ve bilişsel bir yansımasıdır. İlk ve tek romantik inancı bu özelliği ile örtük teoriye göre kaderci ve gerçekçi olmayan romantik inançlar ile

benzerlik göstermektedir (Holmes, 2007). Stackert ve Bursik (2003) gerçekçi olmayan inançlar, yetişkin bağlanması ve ilişki doyumu arasındaki ilişkileri inceledikleri araştırmanın bulgularına göre güvensiz bağlanan bireyler güvenli bağlanan bireylere göre anlamlı düzeyde gerçekçi olmayan romantik inançlara sahiptir. Bununla birlikte güvensiz bağlanma boyutları ile akılcı olmayan inançlar ve kaygı arasında ilişkiler tespit edilmiştir (Gündüz, 2013). İlk ve tek romantik inancı ile güvensiz bağlanma boyutları arasındaki ilişki bu araştırmanın bulguları ile de ortaya konmaktadır.

Kaygı ve kaçınma boyutları ilk ve tek romantik inancının anlamlı yordayıcılarıdır. Fakat ilk ve tek romantik inancının açıklanmasında birbirlerine zıt etkiye sahip oldukları görülmüştür (Bknz Tablo 3.). Kaygılı bağlanan bireyin romantik ilişkinin sağlayacağı yakınlığa ilişkin beklentilerinin içsel çalışan modellere uygun olarak temsil edilmesi beklenebilir. Bu durumda kaygılı bağlanan birey, aradığı güvenli sığınacağın bir gün karşılayacağı ve gerçek aşkı; yakınlığı bulacağı romantik partneri olacağı beklentisini taşıyor olabilir. Kaygı boyutunun ilk ve tek romantik inancını yordama gücünün buradan geldiği düşünülmektedir. Öte yandan kaçınma boyutu ile ilk ve tek romantik inancı arasındaki ters yönlü ilişki ele alındığında Bowlby'nin (2014) Ayrılık; Kaygı ve Öfke eserindeki şu ifadeleri akla gelmektedir;

“Olumsuz ortamda yetişenlerin bazılarının hayatında hiçbir zaman kendilerini destekleyen figürler olmamıştır, bazıları için ise bağlanma figürlerinin ulaşılabilirliği şüphelidir... Bu koşullarda büyüyen insanların bakım veren figürün güvenilebilir ve destekleyici olacağına inanmamaları şaşırtıcı değildir. Bu insanlar için yetişkinliklerinde de dünya güvenilir değildir ve bağlanma figürüne geri çekilerek ya da onunla savaşılarak cevap verirler (pp.262).”

Kaçınan birey bağlanma figürü ile mesafeyi her zaman korumaya çalışmaktadır. İlişki doyumu düşük ve bunun bir sonucu olarak alternatif partnerlere daha yoğun ilgi duymakta ve sadakatsizlik düzeyleri daha yüksek olmaktadır (DeWall vd., 2011). Bu yüzden kaçınma boyutunun ilk ve tek romantik inancı ile ters yönlü ilişki içinde olduğu düşünülmektedir.

Hipotez 3'e ait model incelendiğinde, yakın ilişkilerde bağlanma boyutları olan kaygı ve kaçınma boyutlarının modele anlamlı katkı sağladığı görülmüştür. Öte yandan romantik ilişki durumu değişkenlerinin modele anlamlı katkısı gözlenmezken; kaygı ve kaçınma boyutları ile birlikte modele katkı sağlamaktadır.

İdealleştirme romantik inancına sahip birey, gerçek aşkı bulduğunda bu ilişkinin mükemmel olacağına inandığı gibi, diğer insanlar tarafından herhangi bir şekilde paylaşılmayan biçimde partnerini algılamaktadır (Jones ve Cunningham, 1996; Sprecher ve Metts, 1989). Romantizmin farklı bir boyutu olan romantik idealler, ilişki ve partner standartları bakış açısına göre, idealler güncel romantik ilişki ile ilgili biliş ve davranışları etkileyen bir tür bilişsel “oyuk” olarak tanımlanmaktadır. Romantik ideallerle ilgili bilişsel yapı kendilik (the self), partner (the partner) ve ilişki (the relationship) olmak üzere birbirine kenetlenmiş üç boyutu içeren ilişki-uygunluk bilgi yapısına dayanmaktadır. İdealler, herkes tarafından paylaşılan romantik inançlar ve ilişkiye ilişkin tutumlardan ziyade kendilik algısı boyutu tarafından şekillendirilmektedir (Fletcher, Simpson, Thomas ve Giles, 1999). Kendilik algısı ise tıpkı bağlanma formasyonu gibi yaşamın ilk yıllarından itibaren şekillenmeye başlamaktadır.

Bağlanma davranışını şekillendiren içsel modeller kendilik algısı ve ötekilere dair değerlendirmeleri içerir. Ayrıca bir içsel çalışan model, bağlanma figürünün tepkileri ile ilgili kişisel içsel beklentileri de içerir (Cook, 2000). Görünen o ki idealleştirme inancının kaynağı olan ideal beklentileri ile bağlanma örüntülerinin kaynağı olan içsel çalışma modelleri kendilik algısı etrafında organize olmaktadır. Bu araştırmanın bulgularından da hareket ederek idealleştirme romantik inancının bireyin romantik partnere ilişkin zihinsel temsillerinin idealize edilmiş ve somutlaştırılmış bir yansıması olduğu söylenebilir.

Hipotez 4'e ait model incelendiğinde; kaygı, kaçınma ve romantik ilişkisi var değişkenlerinin modele anlamlı katkı sağladığı görülmektedir. Kaygı, güncel ilişki durumu pozitif yönlü bir etkiye sahipken, kaçınma ve romantik ilişkisi yok değişkenlerinin bağımlı değişkenle negatif yönlü bir ilişkisi olduğu gözlenmiştir.

İlk görüşte aşk batı kültüründe ve küreselleşen dünyada oldukça yaygın bir romantik inançtır. Bu inanca sahip bireyler gerçek aşkı bulduklarını, o özel kişi ile tanışır tanışmaz anlayacaklarını düşünmektedirler (Sprecher ve Metts, 1999). Öte yandan ilk görüşte aşk inancı, ilişki ile ilgili değişkenler üzerinde etkisi olmayan bir inançtır (Sprecher ve Metts, 1999). Bu inanç, muhtemelen ilişkinin çok erken evrelerinde bireylerin romantik ilişkilerle ilgili düşüncelerini şekillendirmektedir. Romantik ilişkiye ilişkin düşünceler, bireyin belirli kişisel özellikleri, genel beklentileri ve öznel koşulları ile bağlantılıdır (Cate, Koval, Lloyd ve Wilson, 1995).

Alan yazın incelendiğinde romantik inançlar ile bağlanma arasındaki ilişkileri ortaya koyan çalışmalara rastlanmamıştır. Bu sebeple bu bulgu yorumlanırken her ikisi ile ilişkili olabilecek değişkenler üzerine yapılan çalışmalardan yola çıkılacaktır. Bağlanma kaygısı ve onun yüksek düzeyde ilişkili olduğu bağlanma boyutları ile yüz ifadelerine insan beyninin verdiği tepkilerin incelendiği çalışmada (Donges vd., 2012), kaygılı bağlanan bireylerin, yüz ifadelerini okumaya daha yatkın ve tepki verme süreleri daha kısa olduğu bulunmuştur. Buradan yola çıkarak kaygılı bağlanan bireylerin ilk izlenimde karşısındaki bireyin fiziksel özelliklerinden (jest ve mimik gibi) etkilenmeye daha açık olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın sonuçları ile bizim araştırmamızın bulguları birlikte değerlendirildiğinde; kaygı boyutu puanlarının “ilk görüşte aşk” romantik inancının açıklama gücünün, kaygılı bağlanan bireylerin duygusal yüz ifadelerini okuma eğiliminden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Diğer yandan ise yetişkin bağlanma stilleri ile bilgi işleme (information processing) süreçleri arasındaki bağlantının incelendiği bir çalışmada (Mikulincer, 1997), kaygılı ve kaçınmacı bağlanan bireylerin güvenli bağlananlara göre sosyal yargıda bulunurken yeni bilgilere güvenme olasılıklarının daha düşük olduğu gözlenmiştir. Fakat güvenli ve kaygılı bağlananlar kaçınmacılara göre, *ötekiler* ile sosyal etkileşimlerinde kendilerini daha pozitif tutumlu ve daha ilgili tanımlamışlardır. Kaçınmacı bağlanan bireyler kendini her zaman güvenli alanın içinde tutmaya çalışmakta ve ilişkilerinde itici ve zorlayıcı olabilmektedir. Bu bakımdan ilk görüşte aşk ve kaçınma arasındaki ters yönlü etki ve açıklama gücünün buradan gelebileceği düşünülmektedir.

Araştırma bulgularına göre bireyin romantik ilişki durumu *aşk bir yol bulur ve ilk görüşte aşk* romantik inançlarını anlamlı düzeyde açıklamaktadır. Tablo 3'e bakıldığında romantik ilişkisi yok değişkeninin aşk bir yol bulur inancı ile negatif yönlü bir ilişkiye sahipken, romantik ilişkisi var değişkeni ilk görüşte aşk değişkeni ile pozitif yönlü ilişkiye sahiptir.

Romantik inançların kökleri ilişki şemalarına dayanmaktadır. Dolayısı ile romantik idealler ve inançlar birey romantik bir partner ilişkisi içinde olmadığı zaman da romantik ilişki ile ilgili düşüncelere şekil vermektedir (Sprecher ve Metts, 1989). Bu bakımdan romantik ilişkisi yok değişkeninin aşk bir yol bulur inancının anlamlı yordayıcısı olması alanyazın ile uyumludur.

Bireyin bir romantik ilişki yaşıyor olması ilk görüşte aşk inancını anlamlı düzeyde açıklamaktadır. İlk görüşte aşk inancı ile ilgili çalışmalar incelendiğinde ilişki kalitesi değişkenleri arasında bağlantı bulunamamıştır (Sprecher ve Metts, 1999). Ayrıca bu inancın diğer romantik inançlar ile ilişkisi dikkat çekici biçimde farklı gözlenmiştir (Sprecher ve Metts, 1989). İlk görüşte aşk romantik inancının bu özelliği, romantik bir ilişki kurulduğunda ilişki dinamiklerine etkisi olmadığı ancak ilişkinin çok erken evrelerinde etkili olabileceği şeklinde açıklanmıştır (Sprecher ve Metts, 1999). İlk görüşte aşk bireyin doğru kişiyle karşılaşır karşılaşmaz ona aşık olacağına dair düşünceleri içermektedir. Kişinin ilk defa gördüğü potansiyel partner adayı ile ilgili bireysel özelliklere dair bilgisi oldukça sınırlıdır. Bu bakımda potansiyel partner ile ilgili değerlendirme yaparken muhtemelen genel değerlendirmelerden ve fiziksel özelliklerden yola çıkacaktır. Bu, hale etkisini (halo effect) akla getirmektedir. Hale etkisi, bir kişinin bireysel özelliklerini değerlendirirken global değerlendirmelerin etkisinde kalma durumu (Nisbett ve Wilson, 1977) olarak tanımlanmaktadır. Bireyler fiziksel olarak çekici buldukları insanları çekici olmayanlara göre daha sosyal, daha akıllı, cinsellikle ilgili daha sıcak, daha becerikli görme eğilimindedirler (Eagly, Ashmore, Makhijani ve Longo, 1991; Feingold, 1992). Buradan yola çıkarak romantik ilişkiye sahip olma ilk görüşte aşk inancını açıklamak ile beraber bu durumun çiftin birbirlerini henüz derinlemesine tanımadıkları ilişkinin erken evresinde hale etkisi ve fiziksel çekicilik sonucu ortaya çıktığı düşünülebilir.

Bu çalışma, araştırma grubu, kuramsal temel ve ölçme araçları bakımından bir takım sınırlılıklar içermektedir. Çalışmanın araştırma grubunu genç yetişkinlik dönemindeki bekar bireyler oluşturmaktadır. Bu sebeple ancak benzer örnekleme genellenebilir. Bu çalışmanın bulguları yakın ilişkilerin içsel özelliklerini tanımlamaya yönelik kuramsal açıklamalardan romantizm ile ilgili inançlar olarak adlandırılan dört inanç ile ilgili yapılan tanımlar ve bulgular ışığında yorumlanmıştır. Örtük inançlar ve fonksiyonel olmayan romantik inançlar ile ilgili araştırmalar bulguları açıklamada kullanılsa da çalışmanın değişkenleri arasında değildir. Bu sebeple bulguların yorumları dikkatle değerlendirilmelidir. Bu çalışma kapsamında yetişkin bağlanma boyutsal olarak ele alınmış, araştırma iki temel güvensiz bağlanma boyutu üzerine yapılandırılmıştır. Araştırmada yetişkin bağlanmasını kategorik ölçüm yapılmamıştır. Yetişkin bağlanmasının ölçümünde sadece envanter tipi ölçme araçları kullanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre araştırmacılara ve uygulamacılara yönelik öneriler getirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre kaygı ve kaçınma boyutları romantik inançları açıklamaktadır. Kaygı puanları yüksek olan bireylerin romantik inançlar yani romantizm ile ilgili mitlere inanmaya daha yatkın olduğu söylenebilir. Bu durum ilişkinin ilk zamanlarında olumlu etki etse bile ilişki ilerledikçe problemlere yol açabileceği düşünülmektedir. Bu sebeple araştırmacılara bundan sonraki çalışmalarda kaygılı bağlanan bireylerden oluşan çalışma grubu üzerinde, romantik ilişkinin başlarında ve ilişki süresince bireylerin romantik inanç, ilişki doyumu ve eş tükenmişliği puanlarındaki değişimleri partnerleri de dahil ederek boylamsal olarak izlemesi ve incelemesi önerilmektedir. Ayrıca bu incelemelerin çeşitli ilişki statülerindeki çiftlerden oluşan gruplar üzerinde yürütülmesi önerilmektedir. Yüksek kaçınma puanları romantik inançları negatif yönlü etkilemektedir. Oysaki romantik inançlar iki bireyin birbirini eş olarak seçmesi ve ilişkinin başlamasında katalizör görevi görebilmektedir. Bu sebeple Kaçınma puanları yüksek olan bireylerden oluşan bir grupta aldatma eğilimi, ilişki süresi, partner sayısı, partnere kendini açma ve otantiklik gibi değişkenlerin incelenmesi önerilmektedir. Bundan sonraki kesitsel çalışmalarda çift olarak ölçümler yapılarak kaygılı veya kaçınmacı bağlanan bireylerin ve onların partnerlerinin ne tür romantizm inançlarına sahip olduğu ile ilgili bilgi toplanabilir. Böylece bağlanma ve romantik inançların insanlarda eş seçimi davranışındaki etkileri bir nebze gözlemlenebilir.

Bulgulara göre İlişki durumu değişkenleri bağlanma boyutları ile birlikte romantik inançları açıklamada katkı sağlamaktadır. Bu çalışmada romantik ilişki yaşama süresi ele alınmamıştır. Bundan sonraki çalışmalarda romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkinin farklı aşamalarında hangi tür romantizm inançlarına sahip oldukları, ilişki süresince bağlanma yönelimlerinin değişip değişmediği incelenebilir. Romantik ilişkisi olmayan bireylerde romantizm ile ilgili inançlar nitel çalışmalar ile incelenebilir. Böylece romantik ilişki yaşamamış bireylerin romantizm algıları derinlemesine gözlemlenebilir.

Romantizm inançları romantik ideolojilere dayanmaktadır. Romantik ideolojilerin toplumsal yönelimlerden etkilenebileceği düşünülmektedir. Bu bakımdan romantik inançlar ile cinsiyet rol algısı ve özellikle medya ve edebiyat ilişkisi ortaya konabilir. Ayrıca romantizm inançları ile ilişki ve partner idealleri, kaderci ve gelişimsel ilişki inançları, akılcı olmayan ve işlevsel olmayan romantik inançlar ile ilişkiler ortaya konarak bütünün diğer parçaları aydınlatılabilir.

Son olarak alandaki uygulamacılara ilişki geliştirme eğitim programlarında erken dönem bağlanma figürü ve romantik inançlar arasındaki bağlantıyı ortaya koyacak amaçlara yer verilmesi önerilmektedir. Yani bireyin ebeveynleri ile olan bakım gözetim ilişkisi ile romantik ilişkisindeki partner seçimi, ilişkiyi sürdürme, zorluklar karşısındaki tutumu arasındaki ilişkiler konusunda farkındalık kazandırmaya yönelik yaşantılar planlanabilir.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, M. D. S. (1985). Attachments across the life span. *Bulletin of the New York Academy of Medicine*, 61(9), 792-812. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1911889/> adresinden erişildi.
- Ainsworth, M. D. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709-716. doi:10.1037/0003-066X.44.4.709
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. ve Wall, S. N. (2015). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. New York: Routledge Taylor & Francis.
- Albayrak, A. S. (2012). Çoklu doğrusal bağlantı halinde en küçük kareler tekniğinin alternatifi yanlı tahmin teknikleri ve bir uygulama. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 1(1), 105-126.
- Alfasi, Y., Gramzow, R. H. ve Carnelley, K. B. (2010). Adult attachment patterns and stability in esteem for romantic partners. *Personality and Individual Differences*, 48(5), 607-611. doi:10.1016/j.paid.2009.12.016
- Altın, M. ve Terzi, Ş. (2010). How does attachment styles relate to intimate relationship to aggravate the depressive symptoms? *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 1008-1015. doi:10.1016/j.sbspro.2010.03.142
- Ávila, M., Cabral, J. ve Matos, P. M. (2012). Identity in university students: The role of parental and romantic attachment. *Journal of Adolescence*, 35(1), 133-142.
- Bar-Haim, Y., Dan, O., Eshel, Y. ve Sagi-Schwartz, A. (2007). Predicting children's anxiety from early attachment relationships. *Journal of Anxiety Disorders*, 21(8), 1061-1068. doi:10.1016/j.janxdis.2006.10.013
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of personality and social psychology*, 61(2), 226.
- Berman, S. L., Weems, C. F., Rodriguez, E. T. ve Zamora, I. J. (2006). The relation between identity status and romantic attachment style in middle and late adolescence. *J Adolesc*, 29(5), 737-748. doi:10.1016/j.adolescence.2005.11.004
- Biringen, Z. (1994). Attachment theory and research: Application to clinical practice. *American journal of Orthopsychiatry*, 64(3), 404-420. doi:10.1037/h0079540
- Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: retrospect and prospect. *American journal of Orthopsychiatry*, 52(4), 664. doi:10.1111/j.1939-0025.1982.tb01456.x
- Bowlby, J. (2012a). *Bağlanma ve kaybetme: Bağlanma* (T. V. Soylu, Çev., Cilt 1). İstanbul: Pinhan.
- Bowlby, J. (2012b). *Sevgi bağlarının kurulması ve bozulması*. İstanbul: İklim.
- Bowlby, J. (2014). *Bağlanma ve kaybetme: Ayrılma* (M. Günay, Çev., Cilt 2). İstanbul: Pinhan.
- Bowlby, J. (2015). *Bağlanma ve kaybetme: Kaybetme, üzüntü ve depresyon* (N. Nirven ve N. Diner, Çev., Cilt 3). İstanbul: Pinhan.
- Bretherton, I. ve Munholland, K. A. (1999). Internal working models in attachment relationships: A construct revisited. J. Cassidy ve P. R. Shaver (Ed.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* içinde (s. 89-111). New York, NY, US: Guilford.
- Britton, P. C. ve Fuendeling, J. M. (2005). The relations among varieties of adult attachment and the components of empathy. *The Journal of Social Psychology*, 145(5), 519-530.
- Campbell, L., Simpson, J. A., Kashy, D. A. ve Fletcher, G. J. (2001). Ideal standards, the self, and flexibility of ideals in close relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27(4), 447-462.
- Cate, R. M., Koval, J., Lloyd, S. A. ve Wilson, G. (1995). Assessment of relationship thinking in dating relationships. *Personal Relationships*, 2(2), 77-95. doi:10.1111/j.1475-6811.1995.tb00079.x
- Chopik, W. J. ve Edelstein, R. S. (2014). Age differences in romantic attachment around the world. *Social Psychological and Personality Science*, 5(8), 892-900. doi:doi:10.1177/1948550614538460
- Chopik, W. J., Edelstein, R. S., van Anders, S. M., Wardecker, B. M., Shipman, E. L. ve Samples-Steele, C. R. (2014). Too close for comfort? Adult attachment and cuddling in romantic and parent-child relationships. *Personality and Individual Differences*, 69, 212-216. doi:10.1016/j.paid.2014.05.035
- Collins, N. L. (1996). Working models of attachment: Implications for explanation, emotion, and behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(4), 810.

- Collins, N. L. ve Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4), 644-663. doi:10.1037/0022-3514.58.4.644
- Collins, N. L. ve Feeney, B. C. (2004). Working models of attachment shape perceptions of social support: Evidence from experimental and observational studies. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87(3), 363-383. doi:10.1037/0022-3514.87.3.363
- Cook, W. L. (2000). Understanding attachment security in family context. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(2), 285-294. doi:10.1037/0022-3514.78.2.285
- Cooper, M. L., Shaver, P. R. ve Collins, N. L. (1998). Attachment styles, emotion regulation, and adjustment in adolescence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(5), 1380-1397. doi:10.1037/0022-3514.74.5.1380
- Creswell, J. W. (2013). *Araştırma deseni, nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* (S. B. Demir, Çev.). Ankara: Eğiten.
- Dandurand, C. ve Lafontaine, M. F. (2014). Jealousy and couple satisfaction: A romantic attachment perspective. *Marriage & Family Review*, 50(2), 154-173. doi:10.1080/01494929.2013.879549
- Deniz, M. E. (2011). Karar verme stilleri ve beş faktör kişilik özelliklerinin bağlanma stilleri açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. Educational Sciences: Theory & Practice*, 11(1), 97-113.
- De Roda, A. B. L., Martínez-Iñigo, D., De Paul, P. ve Yela, C. (1999). Romantic beliefs and myths in Spain. *The Spanish Journal of Psychology*, 2(1), 64-73. doi:10.1017/S1138741600005461
- DeWall, C. N., Lambert, N. M., Slotter, E. B., Pond Jr, R. S., Deckman, T., Finkel, E. J., Luchies, L., ... Fincham, F. D. (2011). So far away from one's partner, yet so close to romantic alternatives: Avoidant attachment, interest in alternatives, and infidelity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(6), 1302-1316. doi:10.1037/a0025497
- Dewitte, M., De Houwer, J. ve Buysse, A. (2008). On the role of the implicit self-concept in adult attachment. *European Journal of Psychological Assessment*, 24(4), 282-289. doi:10.1027/1015-5759.24.4.282
- Donges, U. S., Kugel, H., Stuhmann, A., Grotegerd, D., Redlich, R., Lichev, V., ... Dannlowski, U. (2012). Adult attachment anxiety is associated with enhanced automatic neural response to positive facial expression. *Neuroscience*, 220, 149-157. doi:10.1016/j.neuroscience.2012.06.036
- Doumen, S., Smits, I., Luyckx, K., Duriez, B., Vanhalst, J., Verschuere, K. ve Goossens, L. (2012). Identity and perceived peer relationship quality in emerging adulthood: The mediating role of attachment-related emotions. *Journal of Adolescence*, 35(6), 1417-1425. doi:10.1016/j.adolescence.2012.01.003
- Drake, K. E., Sheffield, D. ve Shingler, D. (2011). The relationship between adult romantic attachment anxiety, negative life events, and compliance. *Personality and Individual Differences*, 50(5), 742-746. doi:10.1016/j.paid.2010.12.034
- Eagly, A. H., Ashmore, R. D., Makhijani, M. G. ve Longo, L. C. (1991). What is beautiful is good, but...: A meta-analytic review of research on the physical attractiveness stereotype. *Psychological Bulletin*, 110(1), 109. doi:10.1037/0033-2909.110.1.109
- Egeci, I. S. ve Gencoz, T. (2011). The effects of attachment styles, problem-solving skills, and communication skills on relationship satisfaction. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 30, 2324-2329. doi:10.1016/j.sbspro.2011.10.453
- Feingold, A. (1992). Good-looking people are not what we think. *Psychological Bulletin*, 111(2), 304-341. doi:10.1037/0033-2909.111.2.304
- Fletcher, G. J. O. ve Fincham, F. D. (1991). Attribution processes in close relationships. G. J. O. Fletcher ve F. D. Fincham (Ed.), *Cognition in close relationships*. Psychology Press.
- Fletcher, G. J. O. ve Kininmonth, L. A. (1992). Measuring relationship beliefs: An individual differences scale. *Journal of Research in Personality*, 26(4), 371-397. doi:10.1016/0092-6566(92)90066-D
- Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., Thomas, G. ve Giles, L. (1999). Ideals in intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76(1), 72.

- Fraley, R. C. ve Shaver, P. R. (1998). Airport separations: A naturalistic study of adult attachment dynamics in separating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(5), 1198-1212. doi:10.1037/0022-3514.75.5.1198
- Fraley, R. C., Waller, N. G. ve Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(2), 350-365. <http://psycnet.apa.org/journals/psp/78/2/350/> adresinden erişildi.
- Girme, Y. U., Overall, N. C., Simpson, J. A. ve Fletcher, G. J. (2015). "All or nothing": Attachment avoidance and the curvilinear effects of partner support. *Journal of Personality and Social Psychology*, 108(3), 450.
- Griffin, D. W. ve Bartholomew, K. (1994). Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(3), 430-445. doi:10.1037/0022-3514.67.3.430
- Gudjonsson, G. H., Sigurdsson, J. F., Lydsdottir, L. B. ve Olafsdottir, H. (2008). The relationship between adult romantic attachment and compliance. *Personality and Individual Differences*, 45(4), 276-280. doi:10.1016/j.paid.2008.04.010
- Gündüz, B. (2013). Bağlanma stilleri, akılcı olmayan inançlar ve psikolojik belirtilerin bilişsel esnekliği yordamadaki katkıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(4), 2071-2085.
- Güngör, D. ve Bornstein, M. H. (2010). Culture-general and -specific associations of attachment avoidance and anxiety with perceived parental warmth and psychological control among Turk and Belgian adolescents. *Journal of Adolescence*, 33(5), 593-602. doi:10.1016/j.adolescence.2009.12.005
- Hart, J. ve Howard, R. M. (2016). I want her to want me: Sexual misperception as a function of heterosexual men's romantic attachment style. *Personality and Individual Differences*, 92, 97-103. doi:10.1016/j.paid.2015.12.031
- Hazan, C. ve Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511.
- Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1. <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=7394736&lang=tr&site=eds-live&authtype=ip,uid> adresinden erişildi.
- Holmes, B. M. (2007). In search of my "one-and-only": romance-related media and beliefs in romantic relationship destiny. *The Electronic Journal of Communication*, 17(3/4), 1-29.
- Jones, J. T. ve Cunningham, J. D. (1996). Attachment styles and other predictors of relationship satisfaction in dating couples. *Personal Relationships*, 3(4), 387-399.
- Kerpelman, J. L., Pittman, J. F., Saint-Eloi Cadely, H., Tuggle, F. J., Harrell-Levy, M. K. ve Adler-Baeder, F. M. (2012). Identity and intimacy during adolescence: connections among identity styles, romantic attachment and identity commitment. *Journal of Adolescence*, 35(6), 1427-1439. doi:10.1016/j.adolescence.2012.03.008
- Knee, C. R. (1998). Implicit theories of relationships: Assessment and prediction of romantic relationship initiation, coping, and longevity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(2), 360.
- Knee, C. R. ve Petty, K. N. (2013). Implicit theories of relationships: Destiny and growth beliefs. J. A. Simpson ve L. Campbell (Ed.), *The Oxford handbook of close relationships* içinde (s. 183-198). New York: Oxford University Press.
- Kong, S. S., Kang, D. R., Oh, M. J. ve Kim, N. H. (2017). Attachment insecurity as a mediator of the relationship between childhood trauma and adult dissociation. *Journal of Trauma & Dissociation*, 1-18.
- Küçükarslan, M. ve Gizir, C. A. (2013). Romantik inançlar ölçeği'nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 461-469.
- Küçükarslan, M. ve Gizir, C. A. (2014). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 148-159.
- Mack, T. D., Hackney, A. A. ve Pyle, M. (2011). The relationship between psychopathic traits and attachment behavior in a non-clinical population. *Personality and Individual Differences*, 51(5), 584-588. doi:10.1016/j.paid.2011.05.019

- Mikulincer, M. (1997). Adult attachment style and information processing: Individual differences in curiosity and cognitive closure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(5), 1217-1230. doi:10.1037/0022-3514.72.5.1217
- Mikulincer, M. (1998). Adult attachment style and individual differences in functional versus dysfunctional experiences of anger. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(2), 513-524. doi:10.1037/0022-3514.74.2.513
- Miller, L. C. ve Read, S. J. (1991). On the coherence of mental models of persons and relationships: A knowledge structure approach. G. J. O. Fletcher ve F. D. Fincham (Ed.), *Cognition in close relationships* içinde (s. 69-99). New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Molero, F., Shaver, P., Fernández, I. ve Recio, P. (2017). Attachment insecurities, life satisfaction, and relationship satisfaction from a dyadic perspective: The role of positive and negative affect. *European Journal of Social Psychology*.
- Nisbett, R. E. ve Wilson, T. D. (1977). The halo effect: Evidence for unconscious alteration of judgments. *Journal of Personality and Social Psychology*, 35(4), 250-256. doi:10.1037/0022-3514.35.4.250
- Orhunbilge, N. (2017). *Uygulamalı regresyon ve korelasyon analizi*. Ankara: Nobel.
- Pittman, J. F., Kerpelman, J. L., Soto, J. B. ve Adler-Baeder, F. M. (2012). Identity exploration in the dating domain: The role of attachment dimensions and parenting practices. *J Adolesc*, 35(6), 1485-1499. doi:10.1016/j.adolescence.2012.04.006
- Reizer, A. ve Mikulincer, M. (2007). Assessing individual differences in working models of caregiving: The construction and validation of the mental representation of caregiving scale. *Journal of Individual Differences*, 28(4), 227-239. doi:10.1027/1614-0001.28.4.227
- Rosenthal, H. E. S., Walsh, J., Crisp, R. J., Farrow, C. V., Waugh, M. J., Blissett, J. ve Millings, A. (2012). Attachment anxiety and friendship group identification under attachment threat: The moderating role of priming support network expectations. *Personality and Individual Differences*, 53(5), 562-567. doi:10.1016/j.paid.2012.04.035
- Saraç, A., Hamamcı, Z. ve Güçray, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordaması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 69-81.
- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N. ve Uysal, A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 1-11.
- Seiffge-Krenke, I. ve Burk, W. J. (2015). The dark side of romantic relationships: Aggression in adolescent couples and links to attachment. *Mental Health & Prevention*. doi:10.1016/j.mhp.2015.05.004
- Shaver, P. R., Hazan, C. ve Bradshaw, D. (1988). The integration of three behavioral systems. *The Psychology of Love*, 68-99.
- Shaver, P. R., Schachner, D. A. ve Mikulincer, M. (2005). Attachment style, excessive reassurance seeking, relationship processes, and depression. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31(3), 343-359.
- Simpson, J. A. ve Rholes, W. S. (2012). Adult attachment orientations, stress, and romantic relationships. D. Patricia ve P. Ashby (Ed.), *Advances in experimental social psychology* içinde (Cilt 45, s. 279-328). Burlington: Academic.
- Simpson, J. A. ve Rholes, W. S. (2017). Adult attachment, stress, and romantic relationships. *Current Opinion in Psychology*, 13, 19-24. doi:10.1016/j.copsyc.2016.04.006
- Simpson, J. A., Rholes, W. S. ve Nelligan, J. S. (1992). Support seeking and support giving within couples in an anxiety-provoking situation: The role of attachment styles. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62(3), 434-446. doi:10.1037/0022-3514.62.3.434
- Sprecher, S., Cate, R. ve Levin, L. (1998). Parental divorce and young adults' beliefs about love. *Journal of Divorce & Remarriage*, 28(3-4), 107-120.
- Sprecher, S. ve Metts, S. (1989). Development of the romantic beliefs scale and examination of the effects of gender and gender-role orientation. *Journal of Social and Personal Relationships*, 6(4), 387-411. doi:10.1177/0265407589064001

- Sprecher, S. ve Metts, S. (1999). Romantic beliefs: Their influence on relationships and patterns of change over time. *Journal of Social and Personal Relationships*, 16(6), 834-851. doi:10.1177/0265407599166009
- Sprecher, S. ve Toro-Morn, M. (2002). A study of men and women from different sides of earth to determine if men are from Mars and women are from Venus in their beliefs about love and romantic relationships. *Sex Roles*, 46(5-6), 131-147.
- Stackert, R. A. ve Bursik, K. (2003). Why am I unsatisfied? Adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 34(8), 1419-1429. doi:10.1016/s0191-8869(02)00124-1
- Uysal, M. ve Günay, S. (2001). Durbin-Watson ölçütüne göre kararsızlık bölgesinde bulunan negatif otokorelasyon için bazı testler. *Anadolu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 2(2), 277-284.
- Wei, M., Mallinckrodt, B., Larson, L. M. ve Zakalik, R. A. (2005). Adult attachment, depressive symptoms, and validation from self versus others. *Journal of Counseling Psychology*, 52(3), 368-377. doi:10.1037/0022-0167.52.3.368
- Widom, C. S., Czaja, S. J., Kozakowski, S. S. ve Chauhan, P. (2018). Does adult attachment style mediate the relationship between childhood maltreatment and mental and physical health outcomes?. *Child Abuse & Neglect*, 76, 533-545. doi:10.1016/j.chiabu.2017.05.002

EXTENDED SUMMARY

The Predictive Power of Adult Attachment Patterns and Current Romantic Relationship Status on Romantic Beliefs

INTRODUCTION

Romantic relationships make a great part of an adult's daily life. Romantic kind of relationship can be approached as a socialized reflection of human sexual behaviour. In the recent years, one of the variables which is studied most within the scope of romantic relationships are its characteristics about attachment orientation. The essence of attachment behaviour are the internal working models. The internal working models in attachment are peculiar to the individual and the person's interaction with the environment he is in are cognitive schemes containing knowledge about himself and the others (Bretherton & Munholland, 1999; Miller & Read, 1991). Romantic beliefs which are often researched in order to understand close relationships also depend on mental structures. They are peculiar to the person but they also contain certain romantic ideologies and myths shared culturally. Romantic beliefs are cognitive structures motivating at a high level especially during the beginning stage of the relationship (Sprecher & Metts, 1999).

When the studies about romantic beliefs were analysed, it was observed that the men's romantic belief scores were higher than the women's, femininity scores predicted romanticism at a level higher than the masculinity scores (Jones & Cunningham, 1996; Sprecher & Metts, 1989). The men's "love finds a way" and "love at first sight" romantic belief scores were higher than the women's (Küçükarslan & Gizir, 2014). In addition to these observations, it was recorded that cultural differences were more significant than gender differences in romantic beliefs (Sprecher & Toro-Morn, 2002). It was observed that some romantic beliefs which were not rational predicted the relationship satisfaction in the studies about romanticism and relationship experience (Saraç, Hamamcı, & Güçray, 2015). No sufficient evidence could be found about the impact of romantic beliefs on the duration of the relationship when explaining the satisfaction and harmony in relationships (Sprecher & Metts, 1999).

On the other hand, adult attachment is studied frequently with romantic relationship variables. In the studies in which the qualities about the relationship between the romantic partners, it was observed that there was a correlation between the variability of respect for the partner and avoidant attachment (Alfasi, Gramzow, & Carnelley, 2010) and it had an impact on the problem solving behaviour in the romantic relationship (Egeci & Gencoz, 2011) and it was the predictor of the relationship satisfaction (Jones & Cunningham, 1996). It was also observed that there was a correlation between attachment anxiety and lying and perceiving the partner as a liar (Dandurand & Lafontaine, 2014). Moreover, it was seen that there was a correlation between cheating and avoidant attachment in which attachment mediated (DeWall et al., 2011). No studies approaching attachment dimensions and romantic beliefs together were found. Though, propounding the correlations between attachment orientation and romantic beliefs will be useful for enlightening the unknown aspects of close relationships. In addition, it will make contributions to the new questions and new answer pursuits about close relationships.

Purpose

This research was designed in order to define the romantic beliefs from the perspective of adult attachment orientation. The purpose of this study is to determine the explanatory power of current relationship status and the anxious and avoidant dimensions of attachment to explain the romantic beliefs (love finds a way, one and only, idealization and love at the first sight). The following hypotheses are examined for this purpose;

H1: The dimensions of anxiety and avoidant explain the romantic belief "love finds a way" at a significant level together with the romantic relationship status independent variables.

H2. The dimensions of anxiety and avoidant explain the romantic belief "first and only" at a significant level together with the romantic relationship independent variables.

H3. The dimensions of anxiety and avoidant explain the romantic belief "idealization" at a significant level together with the romantic belief status independent variables.

H4. The dimensions of anxiety and avoidant explain the romantic belief ‘‘love at first sight’’ at a significant level together with the romantic relationship status independent variables.

The findings about the hypotheses are discussed in consideration of the existing theoretical frame and current researches about attachment and romantic beliefs.

Limitations and scope: The research contains some limitations about the study group and data collection tools.

1. Single young adult individuals make the research group of the study. Because of this reason, they can only be generalized to similar samples.

2. The dependent variable of the research is limited with the beliefs about romanticism determined by Sprecher and Metts (1999). Romantic ideals and irrational romantic beliefs are not within the scope of the variables of the study.

3. The attachment orientation which was determined as an independent variable of the research was measured dimensionally. In this respect, the independent variable is limited with the dimension of anxiety and avoidant. No categorical measurements about attachment were made in this research.

METHOD

In this research, correlational design was used in order to propound the correlations between the dependent variables (*Love finds a way, One and Only, Idealization, Love at the first sight*) and the independent variables of the research (the dimensions of anxiety related attachment and avoidant and *he / she has a romantic relationship, he / she does not have a romantic relationship*).

Participants: Total 407 volunteer students, 271 female (66.6%) and 136 male (33.4%), who were appointed with random sampling method make the study group of the research. Young adult individuals in the 18-22 age range make the 43,5 % of the research group (177 people) and young individuals in 23-27 age range make the 5,7 % of the research (23 people).

Data collection tools: Romantic Beliefs Scale (ROMBEL) which was developed by Sprecher and Metts (1989) in order to measure the university students’ basic beliefs about romantic relationships and adapted to Turkish culture by Küçükarslan and Gizir (2013) was used as the data collection tool in the study. In order to determine the adult attachment patterns, The Experiences in Close Relationships-Revised (ECR-R) Questionnaire developed by Fraley, Waller, and Brennan (2000) to determine the adult attachment patterns and adapted to Turkish culture by Selçuk, Günaydın, Sümer, and Uysal (2005) was used. The relationship status and personal information of the study group was obtained with the personal information form.

Analysis of the data: The data of the research were collected between December 2015 and March 2016 from the students studying different subjects at Selçuk University on a volunteer basis. In order to determine the descriptive characteristics of the participating group, minimum and maximum scores were calculated with average and standard deviation. In order to observe the binary changes of the dependent and independent variables, their Pearson Correlation Coefficients were calculated. Multilinear Regression analysis was applied in order to determine at what level the variables about adult attachment patterns and current relationship status explained the romantic beliefs. Its significance level was taken as 05. In the research, the categorical variables such as current relationship status were determined as the predictors of the romantic beliefs. Dummy variable was coded for these two variables and taken into the analysis. The current relationship status dummy was determined as: He/ she has a romantic relationship-1, he / she does not have a romantic relationship-0.

RESULTS

When the descriptive statistics about the dependent and independent variables of the research were analysed, the averages of the dependent variables are this way:

Love finds a way ($X=15.35$; $sd=4.78$), idealization ($X= 9.42$; $sd=2.94$), one and only ($X=8.62$; $sd=2.94$), love at the first sight ($X=4.95$; $sd=2.94$). When the attachment dimensions were analysed, it was determined that the anxiety dimension averages were ($X=67.34$; $sd=17.20$) and the avoidant dimension averages were ($X=61.22$;

$X=16,84$). When the variables about the romantic relationship status were analysed, it was determined that the score average of the ‘‘he / she has a romantic relationship’’ variable was ($X=0.31$; $sd=0.46$). The score average of the ‘‘he / she does not have a romantic relationship’’ was ($X=0.20$; $sd=0.40$).

When the binary changes between the dependent and independent variables were analysed, a linear correlation at a low level was found between *love finds a way* among the scale of romantic beliefs and *the dimension of anxiety* ($r=.10$, $p<.05$). A reverse correlation at middle level was seen between it and the *dimension of avoidant* ($r=-.34$, $p<.01$). A reverse correlation at a low level was determined between idealization and *not having a romantic relationship* ($r=-.10$, $p<.05$). A reverse correlation at a low level was determined between it and the dimension *he / she does not have a romantic relationship* ($r=-.10$, $p<.05$). For the subdimension *love at the first sight*, a linear correlation at a low level was determined with the dimension of anxiety ($r=.24$, $p<.01$). A linear correlation at a low level was determined between it and *he / she has a romantic relationship* ($r=.15$; $p<.01$). A linear correlation at a low level was determined between the *dimension of avoidant* and the *he / she does not have a romantic relationship* variable.

The findings of the multilinear regression analysis applied on the research data are as follows:

Findings belong to Hypothesis 1:

As it is seen in Table 3, it is understood that anxiety and avoidant among the attachment dimensions inserted into the model, together with the romantic relationship independent variables, have predicted the subdimension ‘‘love finds a way’’, a subdimension of romantic relationship beliefs, at a significant level ($R^2=.184$; $F_{(4, 402)} = 22,723$; $p<.05$). Together with the independent variables, it explains the 18,4 % of total variance of the romantic belief *love finds a way*.

Finding belong to Hypothesis 2: When the predictors of the romantic belief ‘‘one and only’’ are analysed, it is understood that anxiety and avoidant among the attachment dimensions inserted into the model and romantic relationship status independent variables have predicted the subdimension ‘‘one and only’’, a subdimension of the romantic relationship beliefs, at a significant level ($R^2=.057$; $F_{(4, 402)} = 6.051$; $p<.05$). The independent variables explain the 6 % of the total variance of the romantic belief ‘‘one and only’’ together.

Finding belong to Hypothesis 3: When the predictors of the romantic belief of idealization are analysed, it is understood that anxiety and avoidant among the attachment dimensions inserted into the model and the romantic relationship independent variables have predicted the subdimension of idealization, a subdimension of romantic relationship beliefs at a significant level ($R^2=.096$; $F_{(4,402)}=10.687$; $p<.05$). The independent variables explain the 10 % of the total variance of the romantic belief of idealization.

Findings belong to Hypothesis 4: When the predictors of the romantic belief ‘‘love at the first sight’’ are analysed, it is understood that anxiety and avoidant among the attachment dimensions inserted into the model and the romantic relationship independent variables have predicted the subdimension of ‘‘love at the first sight’’, a subdimension of romantic relationship beliefs at a significant level ($R^2=.095$; $F_{(4, 402)} = 10.590$; $p<.05$). The independent variables explain the 9 % of the total variance of the romantic belief of ‘‘love at the first sight’’.

CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS

According to the research results, the dimensions of anxiety and avoidant, basic attachment dimensions, explain the romantic beliefs. The current relationship status variables contribute to explaining the romantic beliefs together with the attachment dimensions. In the subsequent studies, cognitive schemes for enlightening the nature of romantic beliefs and their relation with the cognitive characteristics and their relation with cognitive flexibility, beliefs about emotions and their variables. Behaviour of attachment to the parents, the quality between the relationship between the parents and the relationship between value and adult romanticism can be studied. Moreover, relationship and partner ideals, destiny beliefs and growth beliefs and irrational romantic beliefs and the beliefs of *love finds a way*, *one and only*, *idealization* and *love at the first sight* can be propounded and the other parts of the whole can be enlightened.